

Note pe marginea corespondenței Lucian Blaga – Tiberiu Brediceanu

Doru Munteanu, Mircea Gherman

Cineva spunea odată că oamenii sunt pietrele de temelie ale unui popor, iar gândurile și cuvintele lor sunt sufletul, spiritul său. Cu siguranță așa este, pentru că tot ceea ce oamenii au gândit și au spus, materializând în cuvântul scris sau tipărit, adăugându-se memoriei orale, se constituie în fiecare zi, de la începutul începutului, în file de istorie, ce definesc spiritualitatea unei națiuni. De aceea, am purces întotdeauna cu credință curată să restituim istoriei literare, cititorilor, rândurile unor scriitori aflați pe "fața nevăzută a literaturii" facem un act de justiție literară contribuind la întregirea și buna cunoaștere a acestor oameni de suflet – creatorii de artă. Deschidem aici seria unor astfel de restituiri, din arhiva Brediceanu (pusă la dispoziție de compozitorul și dirijorul Mihai Brediceanu) cu poetul, filosoful și dramaturgul Lucian Blaga, a cărui biografie se împletește cu cea a familiei Brediceanu.

Corespondența cunoașută de noi a lui Lucian Blaga cu Tiberiu Brediceanu însumează până acum 13 scrisori, oferind informații din viața de familie a poetului, din laboratorul creației bliagene, din viața diplomatică și culturală europeană, precum și proiecte comune ale celor doi artiști. Este interesant faptul că deși ne-am așteptat la scrisori obișnuite pe linia tradiției epistolare familiale (Blaga se căsătorește cu Cornelia, sora lui Tiberiu Brediceanu), totuși scrisorile în cauză depășesc mult sfera acestui particular, amabilitățile și conveniențele vieții de familie fiind doar o coloratură discretă în peisajul comunicării, căci ponderea mare o deține, așa cum spuneam, informațiile cu

caracter artistic. Poate este și firesc un asemenea lucru, fiind vorba aici de un schimb de mesaje și păreri între doi dintre marii creatori de artă românească, unul în poezie și celălalt în muzică. Banalul se concentrează în câteva cuvinte, lăsând loc discursului spiritual, preocupării comune a celor doi pentru o artă românească adânc ancorată în specificul național. (...)

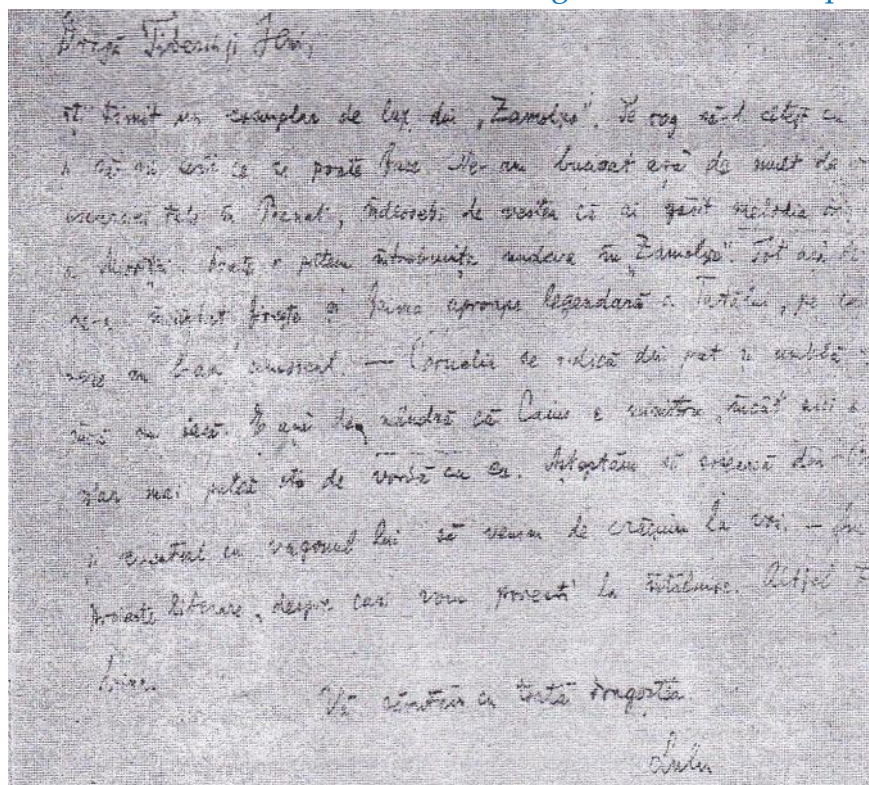
Un loc important ocupă în corespondența Blaga-Brediceanu informațiile cu caracter muzical, și este firesc un asemenea lucru, mai ales pentru că ambii manifestă un mare interes pentru înnoirea muzicii românești. Pentru poet, Brediceanu era unul dintre cei mai autorizați și competenți compozitori români prin a cărui muncă uriașă se valorifica superior folclorul românesc. Dialogurile lor abordau cu insistență creația populară, scrutând profund geneza cântecului popular, a colindei sau baladei. De altfel, poetul avea ca interlocutor pe cel mai îndreptătit culegător de folclor. Munca lui Tiberiu Brediceanu este imensă, iar roadele ei de asemenea. Există azi, grație neobositei sale activități de culegător și prelucrător al folclorului, peste 2000 de notări sau înregistrări fonografice. Începând cu 170 de melodii din Maramureș, culese până în 1910 și tipărite mai târziu, activitatea lui Brediceanu însumează în perioada 1921-1925 o colecție de 810 melodii, prilejuate de cercetarea atentă a folclorului din 82 de comune bănărene. La această "escursie" se referă Lucian Blaga în scrisoarea din 1922, deoarece munca de culegere, notare și

înregistrare a lui Brediceanu din Banat se soldează și cu găsirea variantelor "Miori ei". (...)

Lucian Blaga pomenește într-o scrisoare de un "poem etnografic" al lui Brediceanu. Este vorba de "Poemul etnografic" compus de Brediceanu ce înlăna uia cântecele și jocurile populare românești alese și prelucrate de compozitor din Banat, Ardeal, Crișana și Maramureș prezentat în premieră la Sibiu, 6-19 august 1905 cu ocazia inaugurării Muzeului etnografic al Societății "Astra". Intuind posibilitățile artistice ale acestui poem, Blaga se oferă a-i găsi un scenariu, un libret, în ideea constituirii pe acest schelet tematic a unei trupe de balet național ce ar putea impune valorile spiritualității românești pe scenele Europei, ca un veritabil mesager al României în lume. Din păcate, ideea nu se materializează în forma propusă de poet și nu cunoaștem oprelițele ce s-au ivit pentru transpunerea ei în fapt, dar ceva se schimbă în compoziția "poemului" lui Brediceanu la reprezentările viitoare.

(...) O scrisoare nedată, dar se pare, din Lugoj, 1924, anunță că Blaga și Brediceanu încep să lucreze la o pantomimă. La ora închiderii scrisorii, poetul deja compusese scheletul. Să vedem ce s-a întâmplat cu acest proiect de pantomimă. În 1925 se tipărește sub titlul "Învieră" (pantomimă în patru tablouri) împreună cu piesa "Fapta" în colecția "Cartea vremii", îngrijită de Nichifor Crainic, la imprimăria Fundația Culturală, principele Carol – București, Str. Latină 10, iar 17 ani mai târziu în 1924 la Sibiu, în volumul II al "Operele dramatice" ale lui Blaga. Se pare că poetul înțelege foarte mult la materializarea acestei idei, deoarece în repetate scrisori (1927, 1928, 1932, 1935) întreabă despre mersul pantomimei din faza de scenariu până la punerea în scenă. Cu siguranță că au existat foarte multe demersuri din partea lui Brediceanu pentru realizarea spectacolului de pantomimă, pentru că în 13 aprilie 1935, acesta primește răspuns din partea Operei Române din București care refuză includerea ei în repertoriu. (...)

Desigur colaborarea dintre cei doi ar fi atins puncte mult mai multe, dacă soarta ar fi fost favorabilă acestor încercări.

Pagina 8 (Turnul Lemnarului):

Lucian Blaga, *Cântec și colindă. Fragmente*

Horia Munteanu, *La Coloane. Lui Blaga*

Traseul de lectură:

